

Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

2025-11-12

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2025-1382

Yttrande**Till**

Justitiedepartementet

Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott Ju2025/01945

Sammanfattning

Malmö stad avstyrker Justitiedepartementets förslag om att sänka straffbarhetsåldern till 13 år för vissa allvarliga brott. Förslaget saknar stöd i forskning och strider mot barnkonventionen samt FN:s barnrättskommittés rekommendationer.

Malmö stad framhåller att barns rätt till utbildning måste säkerställas. Förslaget innebär risker för att skolpliktiga barn vid frihetsberövande går miste om undervisning, vilket kan få långsiktiga konsekvenser för deras skolgång, framtida möjligheter och sociala utveckling. När dessa barn återvänder till skolan kommer ofta omfattande stödinsatser att krävas, vilket medför ökade kostnader för kommunerna.

Malmö stad anser att fokus i stället bör ligga på förebyggande insatser, stöd och rehabilitering.

Yttrande

Malmö stad har tagit del av Justitiedepartementets utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott och lämnar följande synpunkter. Yttrandet grundar sig på ställningstaganden från berörda nämnder och på Malmö stads samlade bedömning av förslaget konsekvenser för barn och unga samt för kommunernas ansvar.

Malmö stad delar bedömningen att en generell sänkning av straffbarhetsåldern inte är ändamålsenlig eller önskvärd. Malmö stad ser dock med oro på förslaget om en särskild sänkning till 13 års ålder och bedömer att det innebär betydande risker ur både barnrättsligt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

5. Straffbarhetsåldern sänks för allvarliga brott

Malmö stad delar Justitiedepartementets bedömning att en generell sänkning av straffbarhetsåldern inte vore ändamålsenlig eller önskvärd. Malmö stad avstyrker även förslaget om en särskild sänkning som skulle omfatta barn från 13 års ålder.

Det är mycket allvarligt att barn under 15 år blir involverade i grova brott som sprängningar, skjutningar och mord. Samhället har starka skäl att reagera på denna utveckling. Samtidigt pågår flera reformer och åtgärder inom det kriminalpolitiska området som rör barn och unga, vilket gör det svårt att överblicka de samlade konsekvenserna av redan genomförda och planerade förändringar. Malmö stad anser därför att det inte är lämpligt att genomföra en så ingripande åtgärd som att sänka straffbarhetsåldern.

Att regeringen föreslår en så omfattande förändring jämfört med slutbetänkandet utan att en ny utredning har genomförts är en brist. Varken slutbetänkandet eller lagrådsremissen innehåller en plan för hur konsekvenserna av en sådan reform ska följas upp. Enligt Malmö stads bedömning kan förslaget leda till negativa effekter, däribland att brottsligheten ökar i stället för att minska. Det finns en påtaglig risk att barn under 13 år rekryteras till att begå brott för att undgå straff, vilket i förlängningen kan bidra till att kriminaliteten trycks längre ned i åldrarna och att barn får en tidig kriminell identitet.

Malmö stad vidhåller sin tidigare kritik mot förslaget i SOU 2025:11 om sänkt straffbarhetsålder till 14 år. Det saknas fortfarande tillräckliga resonemang om varför en sänkning inte riskerar att leda till att grov brottslighet förskjuts till ännu yngre åldrar. Malmö stad instämmer inte i utredarens bedömning att risken för att allt yngre barn kommer att begå grova brott till följd av den föreslagna förändringen är ringa.

Forskning visar att straffrättsliga ingripanden mot barn inte har brottspreventiv effekt, utan snarare ökar risken för återfall och social marginalisering. De mest effektiva åtgärderna sker utanför rättsväsendet och syftar till att stärka skyddsfaktorer som skolgång, trygghet och socialt stöd (Brå 2024:1). Ett ökat fokus på förebyggande insatser, stöd och rehabilitering är enligt Malmö stad mer verkningsfullt än straff för att minska brottslighet bland barn i yngre åldrar.

Malmö stad vill även framhålla att socialtjänsten och rättsväsendet har olika men kompletterande roller. De rättsvårdande myndigheternas uppgift är att markera att samhället tar avstånd från brottet, medan socialtjänstens ansvar är att utgå från barnets behov av skydd och stöd. Ett välfungerande samarbete mellan dessa aktörer kräver nationellt stöd och kunskap om evidensbaserade metoder, samt en långsiktig strategi för att implementera sådana insatser.

Förslaget står även i strid med barnkonventionen. Barnkonventionen ska tolkas enligt en progressivitetsprincip, enligt vilken tidigare uppnådda rättigheter inte får urholkas. Att införa en lägre straffbarhetsålder utgör därför ett brott mot konventionen. FN:s barnrättskommitté har i sin allmänna kommentar nr 24 (2019) uttryckt oro över att sänkta straffbarhetsåldrar ofta grundas i samhälleliga påtryckningar snarare än i vetenskaplig förståelse av barns utveckling. Kommittén har tydligt uppmanat konventionsstater att under inga omständigheter sänka den lägsta straffbarhetsåldern, utan i stället verka för en enhetlig och högre minimiålder.

Även erfarenheter från Danmark visar att barn som döms tidigt får sämre skolresultat och minskad chans att fullfölja sin utbildning (Damm m. fl. 2017). Mot denna bakgrund anser Malmö stad att Justitiedepartementets förslag, som innebär en ännu med långtgående sänkning än tidigare, inte är bättre motiverat än det som tidigare presenterades. De resonemang som efterfrågades i tidigare remissomgångar saknas fortfarande, trots att behovet av en gedigen analys nu är ännu större. Malmö stad avstyrker därför förslaget om en särskild sänkning av straffbarhetsåldern till 13 år.

6. Vilka påföljder ska kunna dömas ut? Den som fyllt 13 år ska kunna dömas till samma påföljder som andra lagöverträdare under 18 år

Malmö stad avstyrker förslaget att barn från 13 års ålder ska kunna dömas till samma påföljder som andra lagöverträdare under 18 år. Malmö stad anser att lagstiftaren måste väga in förslagets konsekvenser för barns skolgång innan några förändringar genomförs. Det handlar inte bara om att säkerställa förenlighet med skolplikten och rätten till utbildning enligt 7 kap. skollagen (2010:800) och barnkonventionen, utan också om att värna en av de starkaste skyddsfaktorerna mot kriminalitet och utanförskap: en fullbordad skolgång.

Justitiedepartementet framhåller att barns rätt till utbildning och skolplikt ska hanteras genom den pågående reformen om frihetsberövande påföljder samt genom utredningen om Kriminalvårdens skolverksamhet (Ju 2025/00631). Malmö stad konstaterar dock att dessa reformer ännu inte är genomförda eller utvärderade. Därmed saknas underlag för att bedöma hur barns rätt till utbildning ska kunna säkerställas vid verkställighet av föreslagna påföljder.

Malmö stad vill särskilt framhålla att frågan om barns utbildning är alltför väsentlig för att överlåtas till verkställande myndighet. Det krävs tydliga och rättssäkra lösningar på systemnivå för att garantera barns rätt till undervisning även vid frihetsberövande. Att utkastet till lagrådsremiss inte närmare behandlar denna fråga är anmärkningsvärt, särskilt med tanke på att det nu omfattar 13-åringar, en åldersgrupp där skolplikten gäller fullt ut och där utbildningens roll som skyddsfaktor är central.

7.1 Utredning av misstankar om brott som omfattas av den särskilda regleringen om sänkt straffbarhetsålder

Malmö stad avstyrker förslaget att samma regler som gäller för misstänkta över 15 år ska tillämpas på barn från 13 års ålder. Justitiedepartementet framhåller att häktade personer under 18 år har rätt till fyra timmars kontakt med personal eller annan varje dag och att dessa kontakter till exempel kan vara med skola. Malmö stad bedömer dock att en sådan begränsad kontakt är otillräcklig för att ersätta en fullvärdig skolgång för en 13- eller 14-åring.

Förslaget innebär att yngre, skolpliktiga barn kan komma att vara häktade i upp till fem månader, vilket motsvarar nästan en hel termin. En sådan situation riskerar att leda till att barn går miste om sin rätt till utbildning och därmed förlorar en av de viktigaste skyddsfaktorerna mot framtida kriminalitet och utanförskap. Malmö stad ser därför allvarligt på att lagrådsremissen saknar ett tydligt resonemang om hur barns rätt till utbildning ska säkerställas vid frihetsberövande.

10. Den särskilda regleringen om sänkt straffbarhetsålder bör tidsbegränsas

Om förslaget, trots omfattande kritik, genomförs är en tidsbegränsning nödvändig för att möjliggöra en uppföljning och utvärdering av reformens effekter.

13.1 Ekonomiska konsekvenser

Malmö stad bedömer att förslaget kommer att medföra betydande kostnader för kommunerna. Enligt förslaget ska barn kunna häktas i upp till flera månader, men det framgår inte hur deras rätt till en fullvärdig skolgång ska säkerställas under denna tid. Det är osannolikt att den undervisning som ges i häkte kan motsvara en ordinarie skolgång, och elever som är häktade under flera månader kan komma att gå miste om en hel termin.

När dessa barn återvänder till skolan är det sannolikt att de kommer att behöva omfattande stödinsatser, anpassad undervisning eller till och med behöva gå om en årskurs. Detta kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna, både administrativt och pedagogiskt. Erfarenheter från Danmark visar dessutom att barn som döms i tidig ålder får sämre skolresultat och minskad chans att fullfölja sin utbildning, vilket kan leda till fler elever på gymnasiets introduktionsprogram och ökade kostnader för både kommun och samhälle.

Malmö stad delar därför inte Justitiedepartementets bedömning att förslaget endast medför marginella kostnadsökningar.

Samordning av föreslagna förändringar

Malmö stad konstaterar, i likhet med Justitiedepartementet, att det pågår flera statliga utredningar inom närliggande områden. Malmö stad anser att föreslagna förändringar

bör samordnas på ett sätt som möjliggör ett samlat och välavvägt genomförande. En sådan samordning är nödvändig för att underlätta genomförandet för berörda aktörer och för att säkerställa att reformerna får avsedda effekter.

Ordförande

Stefana Hoti

Sekreterare

Agnes Wemme

Helena Nanne (M) och Håkan Fäldt (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Protokollsutdrag

Sammanträdestid	2025-11-12 kl 10:30-10:45
Plats	Sessionssalen, stadshuset
Utses att justera	Helena Nanne
Justeringen	2025-11-18
Protokollet omfattar	§332

Underskrifter	Sekreterare	 Agnes Wemme	
	Ordförande	 Stefana Hoti	
	Justerande	 Helena Nanne	

Beslutande ledamöter

Stefana Hoti (MP) (Vice ordförande)
Helena Nanne (M) (Andre vice ordförande)
Andréas Schönström (S)
Mubarik Abdirahman (S)
Håkan Fäldt (M)
Anton Sauer (C)
Magnus Olsson (SD)
Anders Olin (SD)
Anders Skans (V)
Roko Kursar (L)
Amani Loubani (S) ersätter Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Ordförande)
Anders Nilsson (S) ersätter Sofia Hedén (S)
Tobias Petersson (V) ersätter Anfal Mahdi (V)

Ej tjänstgörande ersättare

John Eklöf (M)
Tony Rahm (M)
Rickard Åhman Persson (SD)
Anders Pripp (SD)
Sara Wettergren (L)

Övriga närvarande

Sedat Arif (S) (Insyn)
Andreas Norbrant (Stadsdirektör)
Jonas Rosenkvist (Avdelningschef)
Tomas Barring (Chefsjurist)
Petter Hallberg (Sektionschef)
Agnes Wemme (Nämndsekreterare)
Micael Nord (Näringslivsdirektör)
Ana-Maria Deliv (Hållbarhetsdirektör)
Mats Holmström (Kommunikationsdirektör)
Henrik Loveby (Avdelningschef)
Petter Hallberg (Sektionschef)
Alma Tabak (Enhetschef)

§ 332 Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

STK-2025-1382

Sammanfattning

Justitiedepartementet har skickat utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott på remiss till Malmö stad. Utkastet kompletterar förslagen i betänkandet SOU 2025:11 Straffbarhetsåldern och innebär att straffbarhetsåldern sänks ytterligare, från 14 till 13 år, för vissa allvarliga brott.

Internremiss har skickats till grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden. Samtliga tre nämnder har inkommit med yttranden i vilka de avstyrker förslaget.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsen godkänner kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsgång

Ordföranden Stefana Hoti (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Helena Nanne (M) yrkar att kommunstyrelsen ska tillstyrka utredningens förslag.

Magnus Olsson (SD) instämmer i Helena Nannes (M) yrkande.

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut.

Reservationer och särskilda yttranden

Helena Nanne (M) och Håkan Fäldt (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 3.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation, bilaga 4.

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Stadskontoret, intern ledning och samordning
Stadskontorets handläggare

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut KSAU 251110 §508 med reservation (M) Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 251110 Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- Kommunledningens förslag till yttrande Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott (med markeringar)
- Förslag till yttrande Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- Grundskolenämnden beslut 251023 § 152 Reservation (M) och (SD)
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 251023 § 311 muntlig Reservation (M) och Reservation (SD)
- Remissvar grundskolenämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 251024 § 161 med muntlig Reservation (M) och Reservation (SD) och (-)
- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Bilaga 3**Reservation****Ärende 6: Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott**

Regeringens förslag syftar till att möta en allvarlig samhällsutveckling där grova brott begås av allt yngre personer. Straffmyndighetsåldern är i dag 15 år enligt brottsbalken. Gränsen fastställdes i en tid då grov brottslighet bland 13 och 14-åringar var ovanlig. Idag lever vi i en verklighet där mycket unga barn utnyttjas av äldre kriminella för att begå grova våldsbrott eller hantera vapen och narkotika. Samtidigt står rättsväsendet i praktiken utan möjlighet att ingripa med rättsliga påföljder. Det undergräver tilltron till rättsstaten och försvårar arbetet med att agera tidigt mot unga som dras in i kriminalitet. En sänkning av straffbarhetsåldern för de allra grövsta brotten är därför nödvändig för att återupprätta rättsordningens trovärdighet och stärka samhällets förmåga att ingripa innan unga fastnar i kriminella miljöer.

Förvaltningen uttrycker oro för hur barns rätt till utbildning ska kunna tillgodoses vid en sänkning av straffbarhetsåldern. Den oron är förståelig men inte grundad i fakta. Skolplikten gäller alla barn i Sverige till utgången av vårterminen det år de fyller 16 oavsett om de är straffmyndiga eller inte. Det finns redan särskilda utbildningsformer för ungdomar som är frihetsberövade till exempel inom Statens institutionsstyrelse (SiS). Regeringen har dessutom tillsatt en särskild utredning (Ju 2025/00631) med uppdrag att ta fram förslag till de författningsändringar som krävs för att barn och unga som döms till fängelse ska kunna tillgodoses sin rätt till utbildning inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet.

Det innebär att frågan om barns rätt till utbildning redan är föremål för reformarbete på nationell nivå och en sänkning av straffmyndighetsåldern förändrar inte det kommunala ansvaret. Tvärtom kan ett tydligare och tidigare rättsligt ingripande bidra till att fler barn snabbare får tillgång till stöd, struktur och skolgång under ordnade former. Ett barn som begår ett grovt brott behöver inte bara hjälp utan också lära sig att handlingar får konsekvenser. Att ställa krav är att bry sig. Moderaterna anser därför att förvaltningens bedömning inte beaktar helheten. En sänkning av straffmyndighetsåldern hotar inte barns rätt till utbildning. Den stärker samhällets möjligheter att skydda både de unga som begår brott och de unga som riskerar att drabbas av densamma.

Mot denna bakgrund yrkade Moderaterna avslag på liggande förslag och tillstyrker regeringens förslag om sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott. Eftersom vi inte fick gehör för våra yrkanden så reserverar oss till förmån för eget förslag

Kommunstyrelsen 2025-11-12

Helena Nanne (M)

Håkan Fäldt (M)

Med instämmande av

John Eklöf (M)

Farishta Sulaiman (M)

Tony Rahm (M)

Bilaga 4**Reservation****STK-2025-1382 Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott**

I förslaget till yttrande ställer sig kommunen negativ till förslagen från Justitiedepartementet. Parollen torde, särskilt i Malmö, vara att om du kan utföra brott – så ska du kunna ta konsekvenserna därefter. Stöd ska givetvis ges, men aldrig ersätta ett straff. Däremot måste åtgärder vidtas parallellt för att ge effekt.

Vi Sverigedemokrater yrkade att kommunstyrelsen skulle tillstyrka utredningens förslag. Då vårt yrkande inte vann gehör reserverar vi oss mot beslutet.

Kommunstyrelsen 2025-11-12

Magnus Olsson

Anders Olin

Med instämmande av

Rickard Åhman Persson

Anders Pripp